

Ugyanők, ugyanazt, ugyanúgy

Szerbia a váratlan meglepetések országa!

Ez derült ki a koronavírussal kapcsolatban is. Úgy kezdődött, hogy a tekintélyes orvosprofesszorok a világ legneveztesebb vírusának nevezték, Vučić államelnök pedig a szűnyogsípést is veszélyesebbnek tartotta, ám rövid idő múltán a legszigorúbb kijárási tilalmat rendelték el, egy alkalommal négy napig senki nem hagyhatta el a lakását. Ezekben a napokban azonban a válságstáb gondolt egyet, és bejelentette, hogy bár a pandémia még tart, de a rendkívüli helyzet megszüntethető. A parlament villámgyorsan összeült, és két hónapos késéssel utólag jóváhagyta a rendkívüli állapot bevezetését, majd egy hétre rá újra összeült, hogy megszüntesse a rendkívüli állapotot. Két nap múlva pedig villámgyorsan kiírták a június 21-én megtartandó közársasági, tartományi és önkormányzati választásokat.

Közben nem voltak unalmasak a pandémiás idők, a polgárok este 20:05-kor kiléptek lakásaik teraszaira, hogy síp- és dobszóval meg lábaskoncerttel tiltakozzanak Vučić diktatúrája ellen. Néhány alkalommal elhangzott az olasz antifasiszta dal, a *Bella ciao* is. Jó egy hétig este nyolc után hangosak voltak az ország nagyvárosai, elsősorban Belgrád, de a tiltakozásból Újvidék is kivette a részét. A városnegyedek egymással versenyeztek abban, hogy melyik csap nagyobb zenebonát.

A kormányzó párt erre keményen válaszolt. Este 8:30-kor a középületekre hangszórókat szereltek, amelyek gúnydalokat bömböltek az ellenzék egyes vezetőiről. Fantommaszkos ifjancok fáklyákat lobogtattak, az egyik esetben majdnem tüzet okoztak. Az akcióban részt vettek a Szerb Haladó Párt képviselői is. Igen, csak hogy ebben akad némi bökkenő. Míg a lábaskoncertező polgárok saját lakásuk erkélyéről vagy az ablak előtt állva tiltakoztak, addig a fantommaszkos ifjak a kijárási tilalom idején a középületek tetején randalíroztak. A rendőrség nem avatkozott közbe. Illetve egyszer mégis közbelépett, amikor a fantommaszkosok egy lakótömb tetején akartak fellépni, ám a dühös polgárok a bejárat előtt igen erélyesen szembeszálltak velük, nem engedték, hogy megzavarják gyermekeik nyugodt álmát. A dühös apák és anyák haragjától a rendőrség mentette meg a fantommaszkosokat.

A parlament végül megszüntette a rendkívüli helyzetet. Várható volt, hogy csillapodik a politikai helyzet. Mivel az ellenzékiek nagy többsége bojkottálja a parlamenti üléseket, ezért az előcsarnokban megrendezett sajtókonferenciákon bejelentették, hogy továbbra is bojkottálják a választásokat. A részvételt továbbra is a tisztességes választási feltételekhez kötötték, amelynek egyik feltétele, hogy a választásokra év végén kerüljön sor. A kormánypárti koalíció, amelyben ott van a magyar kisebbségi párt, a VMSZ is, erről hallani sem akar.

A politikai harc a polgárok teraszáról átkerült a parlament előtti térre. A polgárok tiltakozása mindennaposra vált. Az ellenzéki képviselők egy alkalommal nem engedélyezték a kormánypárti képviselők bevonulását a parlament épületébe. A nagy dulakodásban az egyik kormánypárti képviselő zakóját összetépték, az ő kezében pedig az egyik fotó szerint kés villant meg. A kormánypárti képviselők szerint fasiszta banda veszélyezteti az ország békéjét. Az ellenzékiek szerint a kormánypártiak diktatúrát vezettek be, s ők is fasizmussal vádolják a kormányt. A fő célpont természetesen Aleksandar Vučić volt. Egy független napilap, a *Danas* karikaturistája a fasizmusvitát végül úgy döntötte el, hogy a Szerb haladó Párt vezetőinek egy csoportja egy hosszú táblát tartott, amelyre azt írta, hogy Halál a fasizmusra, ám mind-egyik Hitler-bajuszt viselt.

A helyzet fokozódik, mondaná Virág elvtárs, ha megjelenne Belgrádban. Boško Obradović ellenzéki képviselő, a Dveri nevű nacionalista párt elnöke éhségstrájkot folytat a parlament bejárata előtt. Erre két kormánypárti képviselő szintén éhségstrájkba kezdett ugyanott. Az emberek mosolyogtak: nini, a kormánypártiak is sztrájkolnak. Azért éheznek, hogy az ügyészség tegyen lépéseket az ellenzéki képviselők ellen. Erőfitogatásként egy ifjúsági civil szervezet rangos kormánypárti képviselőkkal karöltve szoborborzolt vagy hatezer kormánypárti polgárt, akik a parlament előtti téren támogatásukról biztosították az éhségstrájkba lépő kormánypárti képviselőket, és hangosan tiltakoztak a sztrájkoló ellenzéki képviselő ellen. Azt skandálták, hogy Obradović fasiszta. A csendőrség sorfala őrizte a veszélyes helyzetbe került ellenzéki képviselőt. Az ügyészség megfogadta az ellenzéki képviselők követelését, és vizsgálatot indított az éhségstrájkoló Obradović ellen. Vučić elnök arra kérte pártjának képviselőit, fejezzék be az éhségstrájkot, amit azok meg is fogadtak. Közben az egyik szerbiai civil szervezet jelentést tett közzé a Szerbiában tevékenykedő drogkereskedőkről és maffiózókról. Az egyik fotón látható, amint Vučić elnök fia a maffiózókkal ölelkezik. A kormánypártiak felháborodtak, mondván, hogy az ellenzék vegyálja az elnök fiát. A kormánypárt oldalán belépett a csatába a bulvársajtó és a brutális reality show-járól elhíresült Pink televízió is. Ezek a médiumok közveszélyes bűnözőknek titulálják az ellenzéki vezetőket.

Az említett tévé tulajdonosa egyébként a saját tévéjében népszerűsítette saját találmányát: a koronavírus-járvány elleni – úgymond hatásos – ellenszerét. Ózonnal kell felfrissíteni a fertőzött személy véré, akkor minden rendben lesz, hirdette a Pink tévé. A kormány által kinevezett válságstáb tagjainak az újságírók feltették a kérdést: álhírterjesztőről és kuruzslóról van-e szó? A válságtörzs tagjai a vállukat vonogatták, nem merték kimondani, hogy kuruzsló, mert Szerbia elnöke két reality show között szinte naponként szerepel a tévé műsorában.

A helyzet napról napra zavarosabb és feszültebb. Lehet, hogy csak egy szikra hiányzik. Az ellenzék diktatúrát emleget, a kormánypárt az ország békéjét veszélyeztető elemekről beszél. Az elemzők hideg polgárháborús helyzetről elmélkednek. Egyedül Orbán Viktor optimista, aki május 14-én Belgrádban Aleksandar Vučićyal tárgyalt. Hogy miről, azt a szűkszavú je-

lentések nem pontosítják. Vučić elnök dicsérte Orbán kormányfőt, Orbán kormányfő pedig Vučić elnököt. Kijelentették, hogy a két ország viszonya olyan jó, hogy jobb már nem is lehet. Orbán Szerbia felvirágzásáról, nemzetközi tekintélyének visszahódításáról beszélt, továbbá bejelentette, hogy a magyar kormány a hónap végén lemond a különleges felhatalmazásról. Az újságírók összesen csak két kérdést tehettek fel, úgyhogy nem kaptak választ arra, ami különösen érdekeltte őket: miért fényképezkedik Orbán Viktor Nagy-Magyarország térképe előtt, annál is inkább, mert újabban ez a hír alaposan felkavarta a szerbiai közvéleményt. De nem csupán a szerbet, hanem a horvátot és a szlovént is. Milanović horvát elnök csak annyit mondott, hogy az ilyen térképeket a nagymamák az almáriumban tartják, és néha előveszik, hogy mutogassák az unokáknak.

A Nagy-Magyarország-térkép napirenden maradt. A posztkoronavírusos napi sétámon egy ismerősöm arról faggatott, hogy áruljam el, mi célt szolgál a térkép. Meg hogy szóba került-e a kínaiak számára oly fontos Belgrád–Budapest vasútvonal, mivel abban magyarországi vállalkozók is érdekeltek? Fogalmam sincs róla, válaszoltam, de biztos vagyok benne, hogy ez sokkal fontosabb, mint a pusztán belpolitikai célokat szolgáló fényképezkedés. Unom már a térképügyet! Őt is, akárcsak a többi ismerősömet, megnyugtattam, Orbán álmában sem gondol a Vajdaság visszanyerésére, hiszen akkor a 250 ezer magyar mellett másfél milliányi szerb állampolgár is az urnák elé lépne, ami megkönnyítené a választási vereségét.

86

Hivatalosan az élet visszatért a régi kerékvágásba, mondják a politikusok. A kiegészített tőke követeli a magáét, az oligarchák féltik a profitot. A koronavírus megroppantotta a nagytőkéseket, de a politikusok majd az adónkból kárpótolják őket, mégpedig azzal a perverz magyarázattal, hogy biztosítják számunkra a munkát, a profitjukról viszont sejtelmesen hallgatnak. Eléggé felbosszantott az aranyifjak apokalipszise, akik szüntelen azt nyögdécselik, hogy az élet soha többé nem lesz a régi. Nyugtatnám őket: ne sírdogáljanak. Régi marad, csak strapásabb, a hatalom durvább, a munkabér kisebb lesz, különben nem lesz nagy változás, mindaddig, amíg marad a jelenlegi társadalmi rendszer. Addig is: ugyanők, ugyanazt, ugyanúgy.

A könyvespolcom előtt töprengek. A kijárási tilalom kezdetén sorba rakott könyveket szemlélem. Főleg azokat választottam ki, amelyeket réges-régen olvastam. Néhány tucat regényt gyűjtöttem össze, érdekes, hogy sokat képtelen voltam újraolvasni. Köztük számos olyan is akad, amelyekért egykor lelkesedtem, a kritikusok pedig ma is lelkesednek. A rendkívül szókimondó Gombrowicz (szintén félretett néhány kánon védte könyvet) ezúttal is telibe talált: „Egyszer majd kiderül, miért írt századunkban annyi művész annyi olvashatatlan művet. És az olvashatatlan és olvasatlan művek milyen csoda folytán nyomták rá mégis bélyegüket a századra, s lettek híresek.” A posztkoronavírusos időkben érdemes Gombrowiczot olvasni, ennek köszönve talán kevesebb olvashatatlan mű születik majd a koronavírusról, és több olvasható a változásról.